

Oslo, 6.2.2015

GREENPEACE

Høringsuttalelse fra Greenpeace på ”Rapport fra ekspertgruppe om investeringer i kull- og petroleumsselskaper”

Vi viser til høringsnotat og rapport fra Ekspertgruppen for vurdering av Statens pensjonsfond utland (Oljefondet) sine investeringer i kull- og petroleumsselskaper.

Ekspertgruppen anbefaler blant annet å utelukke selskaper på bakgrunn av alvorlig skade på klimaet, og nye grep innen eierskapsutøvelse.

I. Vi støtter denne anbefalingen, og anser NBIM sin rapport av 5.2.2015¹ som et viktig skritt i denne retningen. Vi vil også oppfordre til opprettelse av ”Natur/biologisk mangfold” som nytt fokusområde.

Samtidig avviser ekspertgruppen, på delvis teoretisk/ideologisk grunnlag, den nødvendige ”produktbaserte utelukkelsen” av selskaper som er for tungt involvert i klimaskadelig virksomhet, og går dermed for lite inn i den delen av mandatet som handlet om kriterier for slik utelukkelse av selskaper fra Oljefondets investeringsunivers.

II. Vi er uenige med Ekspertgruppen om produktbasert utelukkelse, og mener Stortinget bør utelukke selskapene som er tyngst eksponert mot fossilsektoren fra Oljefondets investeringsunivers.

I mangel på konkrete kriterier for produktbasert uttrekk i fossilsektoren i Ekspertutvalgets rapport, selv om dette var en klar del av mandatet å utrede, foreslår Greenpeace at Stortinget vedtar følgende kriterier for produktbasert uttrekk av fossilselskaper fra Oljefondets investeringsunivers:

1. Selskaper som får minst 30 % av inntektene fra kull, kullgruver eller kullkraft.
2. Selskaper som produserer mer enn 22 millioner tonn kull årlig² eller produserer flytende brensel eller gass med kull som råvare.
3. Selskaper i olje- og gassektoren bør ekskluderes basert på utslippsintensitet og reserver.

Til Klimatoppmøtet i Paris bør Norge derfor møte med et mest mulig fossilfritt Oljefond, basert på systematiske og politisk bestemte *ekskluderinger*, i tillegg til en god strategi for aktivt eierskap. Uttrekk og aktivt eierskap er komplementære strategier, ikke gjensidig utelukkende.

¹ <http://www.nbim.no/apenhet/nyheter/2015/work-on-responsible-investment-strengthened/>

² Tilsvarende ved forbrenning Norges samlede CO₂-utslipp.

Nordic

Bakgrunn

For beskrivelse av kullsektoren og hvordan uttrekkskriteriene over vil slå ut og kan operasjonaliseres vises det spesielt til vedlagte rapport ”*Dirty and Dangerous*”. Vi presiserer at det beregnede investeringsvolumet på kullselskaper kun er for de som tilfredsstiller kriteriene over. Etter NBIM sin egen definisjon er over 116 milliarder investert i kullrelatert virksomhet. I tillegg kommer blant annet utstyrsleverandører og finansaktører som investerer i kull. Vår anbefaling av uttrekk fra 82 milliarder anses derfor som konservativt.

Den viktige debatten om uttrekk av fossile investeringer fra Statens Pensjonsfond Utland (Oljefondet) føyer Norge inn i en bred internasjonal diskurs. Ban Ki-Moon, Christiana Figueres og professorer på Stanford³ er bare noen av de mange som har påkalt denne typen klimaansvar fra store investorer. Gjennom Oljefondet er Norge en slik stor investor.

Innenfor fondets finansielle formål kan den operative forvaltningen omfatte en aktiv tilnærming til klimaforhold. Vi imøteser dette som nevnt med glede, og anbefaler at dette legges til spesifikt i fondets mandat. Imidlertid anser vi ikke dette som tilstrekkelig, særlig ikke når det gjelder selskaper som har betydelige deler av sin virksomhet i fossil sektor, som kullgruveselskaper, kraftselskaper med betydelig kullportefølje eller svært forurensende oljeselskaper. For andre selskaper vil aktiv tilnærming til klimaforhold kunne ha betydelig effekt, men for fossilsektorens dinosaurer ser vi ikke grunn til slik optimisme.

Vi må også presisere, som angitt over og grundig dokumentert i vår rapport, at **Kullsektoren er mye mer enn ”rene kullselskaper”**. Oljefondets investeringer i ”rene kullselskaper” (coal & consumable fuels) utgjør per 2013 om lag 2,5 milliarder kroner (800 mill 2014). Et effektivt uttrekk som skal gi et reelt signal må derfor omfatte langt større deler av sektoren som helhet. Her har blant annet KLP⁴ og Storebrand⁵ gått vesentlig lengre, både overfor kullgruver, kullkraft og tjæresand.

I rapporten ”*Dirty and Dangerous*” viser vi hvordan en bedre definisjon av kullsektoren vil omfatte om lag 80 milliarder og 170 selskaper av Oljefondets over 8000 selskaper. Et viktig funn var at NBIM klassifiserer

---

³ Ban Ki-Moon i København <http://newsroom.unfccc.int/financial-flows/ban-ki-moon-speaks-in-favour-of-divestment/> Christiana Figueres <http://www.theguardian.com/environment/2014/jan/14/un-climate-chief-tripling-clean-energy-investment-christiana-figueres> Stanford <http://www.aftenbladet.no/energi/300-Stanford-professorer-ber-universitetet-trekke-seg-ut-av-kull-olje-og-gass-3608013.html>

⁴ Rapport KLP <https://www.klp.no/om-klp/presse#/documents/karbonutredning-investeringer-i-fossil-energi-40691> KLP vurderer nye kriterier løpende.

⁵ Ifølge Christine Meisingset 14.01.15 har Storebrand ikke kraftselskaper med mer enn 50% kullkraft. I tillegg har Storebrand trukket seg ut av palmeolje, tjæresand og vurderer nye kriterier løpende. <http://www.storebrand.no/site/stb.nsf/Pages/newsdesk.html#/pressreleases/utelukker-ti-nye-kullselskaper-952444>

selskaper som bruker kull som råstoff til gass og diesel som del av olje- og gass-sektoren, men hovedaktiviteten deres er knyttet til kull. Kull til gass, og kull til flytende brensel utgjør de mest skadelige og CO₂-intensive delene av kullsektoren.

Vi har foreslått å sette grensen ved 30% kullbasert virksomhet, i tillegg til et volumkriterie på 22 millioner tonn. I selskaper der kull utgjør mindre andel kan man potensielt benytte seg av en aktiv eierskapsstrategi, for å styre energibruken over i fornybare kilder og diversifisere aktiviteten (slik E.On gjorde i høst).

Vi mener dette er en balansert og realistisk tilnærming som Stortinget bør kreve at NBIM benytter. I sin forvaltning kan selvsagt NBIM fravike fra prosentsatsene dersom de har andre skjønsmessige begrunnelser, som positive strategier og trender i det aktuelle selskapet.

Kull er den klart mest klimaskadelige fossile ressursen. Forskere fra UCL publiserte nylig en studie i Nature⁶ der de viser at over 80% av gjenværende globale kullreserver må forbli urørt om verden skal klare togradersmålet (og en tredel av oljeressursene). Det virker åpenbart at finansiell støtte, gjennom aksjekjøp, til selskaper som er tungt inne i denne sektoren er i strid med klimamålene.

Oljesektoren har mye av samme utfordring som kullsektoren. Både oppstrømsselskaper, raffineringsselskaper og oljeserviceselskaper bør inkluderes i et uttrekk. Vi er som anført over uenige med Holden og Hoel i at det ikke vil ha klimamessig effekt å utelukke oljeselskaper fra Oljefondets investeringsunivers, særlig dersom det benyttes kriterier som utelukker selskaper med høyest utslipp per produsert enhet og de dyreste eller mest forurensende reservene.

Relevante kriterier for "produktbaserte" uttrekk fra olje- og gassektoren, som også kan skape forrståelse i et oljeland som Norge, kan hentes fra The Carbon Underground 200, fra Fossil Free Indexes⁷, som er utgangspunkt for mange divestment-beslutninger verden over. En annen tilnærming, som er fullt i tråd med Statoils "lavkarbon-strategi", vil være å basere uttrekk på rapportert CO₂-intensitet per produsert enhet. Dette vil ramme selskaper som ikke rapporterer på klimautslipp gjennom for eksempel initiativer som CDP, har mangelfulle strategier for å redusere utslipp eller har høy andel av svært energikrevende reserver som tjæresand. Det er den siste tilnærmingen eksempelvis Storebrand⁸ har lagt til grunn for sine uttrekk i denne sektoren.

---

⁶ <http://www.cicero.uio.no/webnews/index.aspx?id=12145>

⁷ The Carbon Underground 200: Rangering av de største kull, olje og gass-selskapene, basert på reserver: <http://fossilfreeindexes.com/the-carbon-underground-2014/>

⁸ <http://www.storebrand.no/site/stb.nsf/Pages/newsdesk.html#/pressreleases/utelukker-ti-nye-kullselskaper-952444>

Imidlertid er vi helt enige med Hoel og Holden⁹ i at *Oljefondets investeringer i olje- og gassaksjer innebærer økt risiko knyttet til den fremtidige avkastningen fra fondet*, og at dette er et selvstendig argument for nedsalg i denne sektoren som bør fram i lyset.

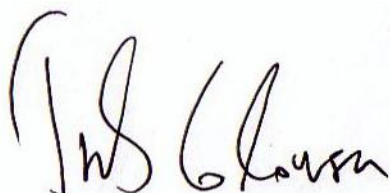
Det at Skancke-utvalget ikke utredet det finansielle aspektet av olje-investeringer, som omtales side 29 i rapporten, er ingen grunn til at ikke Stortinget skal gi Oljefondet oppdrag i å redusere eksponeringen mot olje- og gassaksjer gjennom nedsalg i de mest forurensende aktørene i porteføljen og erstatning med aksjer i andre kategorier.

NBIM skriver om dette i sin høring¹⁰, og presiserer at ”*Strategien for SPU behandler fondet isolert. Dette er utgangspunktet for alle strategiske råd Norges Bank avgir til Finansdepartementet*”. **Vi mener denne rammen er feil.** SPU er en del av Norges nasjonalformue, og bør forvaltes som dette. Stortinget bør presisere dette i sin nye instruks til NBIM.

Vi vil også påpeke at verken ekspertgruppen eller andre har advart mot vesentlige negative økonomiske konsekvenser for fondet av et uttrekk fra kull¹¹. Den økonomiske risikoen ved å gjennomføre produktbasert uttrekk etter disse retningslinjene skissert over vil derfor være begrensede, mens den positive effekten på verdens klima vil kunne være betydelig.

Vi anbefaler derfor sterkt at Stortinget snarest mulig gir NBIM oppgave å gjennomføre et produktbasert uttrekk fra de mest forurensende og fossilt eksponerte selskapene i porteføljen, basert på kriteriene over, som Norges Bank/NBIM kan operasjonalisere uten selv å måtte veie klimapolitiske mot økonomiske hensyn, og at de intensiverer det øvrige arbeidet med å inkludere klimahensyn i eierskapsdialogen med de gjenværende 8000 selskapene i porteføljen.

Oljefondet skal ikke drive klimapolitikk, men ansvarlig forvaltning innen et klimapolitisk landskap definert av det norske folk. Dette kan og bør inkludere uttrekk fra problemsektorer som kull, kullkraft, olje og gass, basert på klare kriterier.

Truls Gulowsen, leder for Greenpeace i Norge

⁹Se: <http://www.dn.no/meninger/debatt/2014/12/04/2152/Oljefondet/g-ut-av-olje-og-gassaksjer>

¹⁰ <http://www.nbim.no/apenhet/brev-til-finansdepartementet/2015/horing-rapport-fra-ekspertgruppe-om-investeringer-i-kull-og-petroleumsselskaper/>

¹¹ KLP: «Uttrekk av kullselskaper vil ikke påvirke fremtidig avkastning vesentlig»